

Отже, грамотний менеджмент і ефективна організаційна діяльність – важливі умови виживання бізнесу в важких умовах конкурентної боротьби і виходу з кризових та складних ситуацій.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ

Атрошенко Тетяна

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

Україна знаходиться на шляху входження в систему європейських держав і в контексті саме цих обставин сьогодні перебудовує економіку, культуру, практику міжнародних стосунків, систему освіти й виховання сучасного громадянина демократичної держави. З огляду на це, важливе місце посідає формування якісно нового світобачення і адекватне сприймання себе, як повноцінної і гармонійно розвиненої, психологічно врівноваженої особистості. Якщо говорити про сучасну соціальну ситуацію в нашій країні, варто відзначити як основну характеристику її нестабільність. Особливості розвитку суспільства обумовлюють підвищений інтерес до проблем соціалізації особистості. Термін «соціалізація» використовується дуже широко, однак однозначного його тлумачення не існує, це, насамперед, – «процес становлення особистості на основі засвоєння нею елементів культури й соціальних цінностей. С. відбувається внаслідок перебування в певному середовищі й шляхом свідомого впливу суспільства на психологію особи» [3, с. 626]. В одних випадках соціалізацію розуміють як щось подібне до процесу виховання, в інших – як формування особистості, а ще в інших – як соціальну адаптацію. Ми маємо на увазі соціалізацію в широкому розумінні – як прийняття індивідом групових норм, переконань, цінностей і норм вищого чи нижчого статусу, характерних для груп, членства в яких домагається особистість, отже, наша розмова про виховання засобами поетичного слова.

Соціалізація людини починається з народження. У процесі життя людина засвоює здобутий людством досвід у різних сферах життєдіяльності. Отже, люди вчаться жити і діяти спільно. Через особистісні контакти дитина починає правильно сприймати і оцінювати все, що відбувається навколо неї. Дитина отримує ім'я («Тому я маленька, / Що звуся Оленка, – / Оленки маленькі усі» [1, с. 7]), а, за О. Лосєвим, «в імені – діалектичний синтез

особистості та її вираження, її осмислення, її словесності, ім'я – це те, що виражено в особистості, що виявлено в ній» [2, с. 196]. Саме тому в кращих зразках поезії для дітей ми завжди знайомимося з Оленками маленькими, Оксанками-співанками, Маринами-жаринами, Андрійками-неумійками, Яриками-школяриками та ін.

Концепція світу у поезії для дітей ніби базується на проблемі місця дитини в суспільстві й літературі, ролі художнього слова у вихованні особистості. Дитина повинна жити в мирі, спокої, radoшax, адже діти – веселі й дуже добрі, хочуть весь світ зробити таким, яким його бачать самі («...Зовуть мене Співаночка./ Де я тільки не з'явлюся, / Сміхом, піснею заллюся» [1, с. 8]). Дитячій поезії притаманний гуманізм, який конкретизувався в утвердженні таких якостей, як доброта, милосердя, вірність і, звичайно ж, любов, вона уміє показати й викрити моральне, суспільне зло, застерегти від благодушності щодо нього. Прикметна риса – твереза реалістичність бачення світу; надається велике значення питанню працелюбності, підтримується в дітей бажання трудитися, робити корисні справи, звучить мотив спадкоємності поколінь, прагнення бути схожими на тих дорослих, якими дійсно можна пишатися («У тата в рамці на стіні червоний оксамит. / На нім – солдатські ордени, які носив наш дід. / Був татків дід, мій прадідусь, героєм на війні. / Я навіть Славою зовусь на честь цих орденів. / І в школі я усі діла робитиму як слід, / Щоб тільки добра слава йшла про наш солдатський рід» [1, с. 180]).

Становлення особистості дитини супроводжується формуванням у неї первинних уявлень про працю дорослих. Необхідною умовою тут постає створення позитивного образу трудової діяльності. У дитини зароджується мрія про власне майбутнє, гордість за результати не тільки своєї праці, але і продуктивність інших людей. Тому праця в художній літературі пов'язується з відчуттям щастя, яке з'являється тоді, коли дитина розуміє, що вона сприймається оточуючими як людина працююча («Добре знає хлопець справу – / Добра йде про нього слава» [1, с. 65]). Гарна поезія завжди виховує. І нехай сьогодні, у віці ХХІ-му, скептики говорять про «нових» підприємців, і про «нових» захисників Вітчизни, і про олігархів, і навіть про «нових» футболістів чи їх вболівальників, дітям обов'язково потрібна саме така поезія, яка буде виховувати їх духовно, вчити розумінню прекрасного й потворного в житті, врешті, просто спонукати до роздумів. Саме такими є кращі зразки поезії, призначеної для читання дітей.

Список використаних джерел

1. Веселка. Антологія української літератури для дітей: В 3 т. – Т.2: Поезія / Упоряд., передм., біограф. нариси Б.Й. Чайковського. – К.: Веселка, 1984. – 503 с.

2. Лосев А.Ф. Миф. Число. Сущность. – М.: Мысль, 1994. – 335 с.
3. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – Вид. 3-є, доп. – К.: УЕ, 2007. – 802 с.

ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЇ ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНИ І БІОСФЕРИ

Бабуніч-Стебліна Ольга, Олена Пятіна
*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

Екологічна парадигма полягає у визнанні спроможності людини посідати певне місце в екосистемах (біосфері), у підпорядкуванні людини дії певних екологічних правил та законів, включенні її у функціональні зв'язки речовинного, енергетичного, інформаційного, трофічного та іншого гатунку (Крисаченко, 1998). Екологічний підхід дає змогу зрозуміти закономірності двоякого роду. По-перше, з'ясовується, в яких природних умовах можлива нормальна життєдіяльність людини і яким чином ці умови відображаються на особливостях її фізіології, генетики, анатомії, духовності (в кінцевому підсумку), і як відображаються на людях екстремальні умови життя; по-друге, виявляється, у чому специфіка тих способів та механізмів природокористування, які виробило людство, і яким чином їх реалізація впливає на саму людину, та її довкілля. Такий підхід до історії як еволюції привів до розуміння буття людини як особливого стану існування самоорганізованих систем у світі і до розкриття конкретних механізмів, типів, форм втілення такого стану.

Сучасні людські популяції виявляють певну мінливість реактивну на вплив конкретних умов довкілля. Виникає комплекс особливостей, які характеризують норму біологічної реакції на чинники середовища, що притаманні окремим групам людей. Ця реакція дає змогу підтримувати гомеостатичний стан популяції і проступає в певних морфо-функціональних відповідностях даної популяції екологічним факторам, формує певний адаптивний тип. Яскравим виразником людського природокористування є феномен господарсько-культурних типів та антропогеоценозів. Вони притаманні народам, що проживають у відповідних природно-географічних умовах, за певного рівня їх соціально-економічного розвитку. Відбувається це внаслідок конвергентності культурного розвитку, повторюваності певних еколого-ландшафтних умов на планеті, еволюційної та культурної